

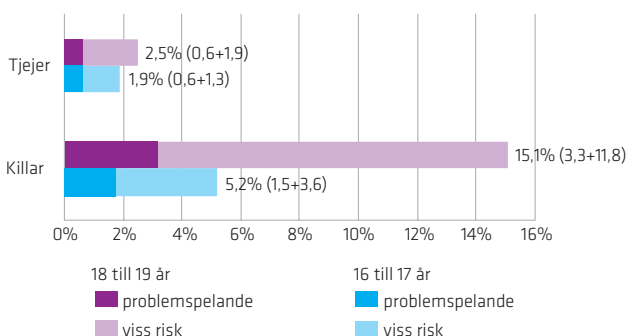
Hur vanligt är spelproblem hos ungdomar?

Satsa på ungdomars framtid – förebygg spelproblem

Problem med spel om pengar kan påverka stora delar av ungdomars liv – relationer med vänner och familj, skolgång och ekonomi. Ungdomar som har haft spelproblem har en högre risk för att få spelproblem senare i livet. Genom att arbeta förebyggande kan vi minska risken för att ungdomar får spelproblem både nu och längre fram.

Spelproblem beskriver de negativa sociala, ekonomiska eller hälsomässiga konsekvenser som spel om pengar kan få, oavsett hur stora eller små problemen är. I faktabladet redovisas spelproblem hos ungdomar både genom viss risk för spelproblem till problemspelande, vilket är begrepp som används i undersökningen Swelogs för att mäta problem med spel. I analyserna om spelproblem och studier, betyg, alkoholkonsumtion, psykisk ohälsa och spelande har gruppen ungdomar som har viss risk för spelproblem slagits ihop med gruppen som har ett problemspelande. Ur ett barn- och ungdomsperspektiv är det extra viktigt att uppmärksamma tidiga tecken på spelproblem.

Diagram 1. Diagrammet visar hur stor andel av tjejer och killar i åldrarna 16-17 och 18-19 år som hade viss risk för spelproblem respektive problemspelande.

Källa: Swelogs undersökning 2015. Se Faktaruta Varifrån kommer fakta om spelproblem?

MÅLGRUPP OCH SYFTE Här får du veta mer om spelproblem bland ungdomar 16 till 19 år. Kunskapen är viktig för att förebygga spelproblem bland ungdomar. Bladet riktar sig till dig som beslutar om, utvecklar eller arbetar med förebyggande åtgärder, till exempel inom skola, ideella föreningar, tillsyn och tillståndsgivning.

SAMMANFATTNING

- Ungdomar som studerar eller har höga betyg har mer sällan spelproblem än de som inte studerar eller har lägre betyg.
- Det är mindre vanligt med spelproblem bland ungdomar som inte dricker alkohol eller inte har psykisk ohälsa jämfört med andra ungdomar.
- Åtgärder som stärker ungdomars grundskoleutbildning, senarelägger alkoholdebuten, minskar alkoholkonsumtion eller minskar psykisk ohälsa kan förebygga spelproblem.
- Genom att arbeta förebyggande kan man minska risken att ungdomar får spelproblem både nu och längre fram i livet.

Killar har oftare spelproblem

Cirka en procent av 16-17 åringarna har ett problemspelande och 2,5 procent viss risk för spelproblem. Bland killarna är andelen med viss risk eller problemspelande cirka tre gånger större än andelen bland tjejerna. Bland killar ökar spelproblemen med åldern, men inte bland tjejer. I diagrammet presenterar vi andelen med viss risk och problemspelande bland tjejer och killar 16-17 och 18-19 år.

Ungdomar som studerar har mindre ofta spelproblem

Bland 16-19-åringar som studerar är spelproblem mindre vanligt än bland de som arbetar, är sjukskrivna eller arbetslösa. Knappt 6 procent av de som studerar har viss risk eller

Detta faktablad är en del av Folkhälsomyndighetens kunskapsstöd Förebygga spelproblem. Information om kunskapsstödet och alla produkter hittar du via spelprevention.se eller kunskapsguiden.se. Kunskapsstödet har tagits fram i samråd med Socialstyrelsen.

ett problemspelande, jämfört med ungefär 12 procent av de som inte studerar.

I övrigt är spelproblem jämnt fördelat mellan olika grupper av ungdomar. Faktorer såsom hög eller låg inkomst, svensk eller utländsk bakgrund har ingen betydelse. Detta trots att ungdomar med låg inkomst och utländsk bakgrund spelar mer sällan än andra ungdomar.

Mindre vanligt med spelproblem bland 16–17-åringar med höga betyg

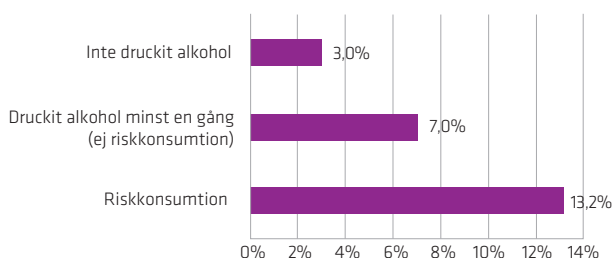
16–17-åringar som går ut årskurs 9 med höga betyg spelar lika ofta som de med lägre betyg, men har mer sällan spelproblem. Bland 16–17-åringar med höga avgångsbetyg hade drygt 1 procent viss risk eller problemspelande, medan motsvarande siffra för de med medelhöga eller låga betyg var nästan 5 procent.

Resultat från Swelogs longitudinella undersökning visade att ungdomar som gick ut årskurs 9 med låga eller medelhöga betyg hade en högre risk att få spelproblem vid 17–25 års ålder än de med höga betyg. Även internationell forskning visar att låga betyg är en riskfaktor.

Ungdomar som konsumerar alkohol har oftare spelproblem

Bland 16–19-åringar som inte dricker alkohol har 3 procent viss risk eller problemspelande. Andelen är dubbelt så stor, 7 procent, bland ungdomar som druckit alkohol minst en gång men inte har en riskkonsumtion. Bland 16–19-åringar som har en riskkonsumtion av alkohol är andelen 13 procent.

Diagram 2. Diagrammet visar hur stor andel av 16–19-åringar som har viss risk eller problemspelande av de som inte druckit alkohol, har druckit alkohol minst en gång (men ej har riskkonsumtion), eller som har en riskkonsumtion av alkohol under det senaste året.

Källa: Swelogs undersökning 2015. Se Faktaruta Varifrån kommer fakta om spelproblem?

VAD ÄR SPELPROBLEM?

Spelproblem beskriver de negativa sociala, ekonomiska eller hälsomässiga konsekvenser som spel om pengar kan få, oavsett hur stora eller små problemen är. I faktabladet inbegriper spelproblem hos ungdomar allt från viss risk för spelproblem till problemspelande, vilket är begrepp som används i undersökningen Swelogs för att mäta problem med spel.

Killar med psykisk ohälsa har oftare spelproblem

Folkhälsomyndighetens undersökning Swelogs från 2015 visar att killar 16–19 år med psykisk ohälsa oftare har spelproblem än andra killar. Nästan 16 procent av killar med psykisk ohälsa har viss risk eller problemspelande, jämfört med knappt 9 procent av killar utan psykisk ohälsa.

Andra undersökningar, både i Sverige och andra länder, visar att psykisk ohälsa och spelproblem förekommer samtidigt hos både tjejer och killar. Skillnaderna kan bero på att olika undersökningar mäter psykisk ohälsa på olika sätt.

En av fem ungdomar som spelar har spelproblem

Drygt 19 procent av 16–19-åringarna som har spelat om pengar minst en gång det senaste året har viss risk eller problemspelande. Vissa spel och spelställen är mer relaterade till spelproblem än andra.

Drygt en av tio ungdomar som köper lotter har spelproblem

13 procent av ungdomar som köper lotter har viss risk eller problemspelande. Till lotterier hör skraplotter, som Triss, eller tombolalotter som man köper i butiker, av idrottslag, ideella föreningar och vid olika evenemang och festligheter. Bingolotto ingår också i den här gruppen.

För att få köpa lotter ska man vara 18, utom vid vissa lotterier på evenemang och tillställningar som ordnas av ideella föreningar eller för allmännyttiga ändamål.

Ungefär 9 procent av 16–17-åringar och 25 procent av 18–19-åringar uppger att de köpt lotter det senaste året.

Vanligt med spelproblem bland ungdomar som spelar på internet

Bland ungdomar som spelar på internet om pengar har ungefär 40 procent viss risk eller problemspelande. I Sverige är åldersgränsen för att få spela om pengar 18 år (utom för vissa lotterier), ändå uppger knappt 3 procent av 16–17-åringar att de spelat på internet det senaste året. Motsvarande siffra för 18–19-åringar är ungefär 13 procent.

I andra länder kan åldersgränser för spel vara andra än i Sverige, därför är det möjligt att spela hos en del spelbolag på internet även före 18. I Swelogs undersökning 2015 uppger de 16–17-åringar som spelar på internet att de inte tillfrågas om sin ålder, att de använder någon annans spelkonto eller att de anger en falsk ålder.

HUR MÄTER VI RISKKONSUMTION AV ALKOHOL?

Vi har mätt riskkonsumtion av alkohol med en kortversion av frågeinstrumentet AUDIT (Alcohol Use Disorder Identification Test). Mättet består av tre frågor om alkoholkonsumtionen det senaste året. Ju mer och oftare man dricker, desto högre poäng och riskkonsumtion har man.

Många ungdomar som spelar på restaurang, krog eller kasino har spelproblem

28 procent av ungdomar som spelar på restauranger, krogar, pubar, nattklubbar eller kasinon har viss risk eller problemspelande. På de här ställena finns olika kasinospel, poker eller spelautomater.

Trots en åldersgräns om 18, uppger 5 procent av 16–17-åringar att de spelar. Motsvarande siffra för 18–19-åringar är nästan 10 procent. Åldern ska kontrolleras genom särskilda spelkort vid spelautomater, eller av personalen på spelstället. Att 16–17-åringar ändå spelar kan bero på att de använder någon annans spelkort, eller att de uppger en falsk ålder vid kontroll. Man kan spela både ensam och i sällskap, och man kan förlora stora summor på kort tid.

På många av de här spelställena säljs alkohol. Till exempel förutsätter tillstånden för spelautomater ett alkoholtillstånd.

Spelproblem förekommer hos en av tre ungdomar som spelar på sport-, häst- eller nummerspel

Bland ungdomar som spelar på sport-, häst- eller nummerspel, hos spelbutik eller ombud, har 36 procent viss risk eller problemspelande. Sport- häst- eller nummerspel är tips och vadhållning, till exempel Lotto, Stryktipset, Harry Boy eller Keno.

När man betalar för sitt spel i en spelbutik eller hos ett spelombud ska de kontrollera att man har fyllt 18. Nästan 4 procent av 16–17-åringar uppger ändå att de spelat dessa spel det senaste året. Motsvarande siffra för 18–19-åringar är 13 procent. Att 16–17-åringar spelar kan bero på att någon annan betalar för spelet i butiken, eller att de uppger en falsk ålder vid kontroll. Man kan spela i butiken eller på en annan plats, ensam eller i sällskap.

En av fyra ungdomar som spelar privat kortspel har spelproblem

27 procent av ungdomar som spelar privat kortspel har viss risk eller problemspelande. Privat kortspel är till exempel när kompisar spelar poker eller andra kortspel tillsammans och satsar pengar. En del som har svarat på frågan om privat kortspel kan dock ha avsett spel på pokerklubbar eller liknande. I Sverige får bara Cosmopol anordna kortspel om pengar (som inte sker på internet), därför är kortspel som arrangeras på andra ställen inte tillåtna.

4 procent av 16–17-åringar och nästan 8 procent av 18–19-åringar uppger att de spelat kortspel privat det senaste året.

Spelproblem är ojämnt fördelat bland ungdomar, men kan förebyggas

Ungdomar i alla samhällsgrupper spelar om pengar. I en del grupper av ungdomar är förekomsten av spelproblem högre än i andra grupper, till exempel ungdomar med lägre betyg eller som inte studerar.

Att spelproblem är ojämnt fördelat kan bero på att konsekvenser av spel blir olika allvarliga för ungdomar beroende på deras livsvillkor, levnadsvanor och sociala nätverk. Arbetslöshet kan exempelvis påverka alkoholvanor, som i sin tur påverkar spelvanor, som i sin tur påverkar den psykiska hälsan. Negativa konsekvenser samspekar och förstärker varandra.

Åtgärder som stärker ungdomars grundskoleutbildning, senarelägger alkoholdebuten eller minskar alkoholkonsumtion eller minskar psykisk ohälsa kan förebygga spelproblem.

VARIFRÅN KOMMER FAKTA OM SPELPROBLEM?

Fakta om spelproblem kommer från Folkhälsomyndighetens studie Swelogs (Swedish longitudinal gambling study). Vi har analyserat intervjuer med 2099 ungdomar i åldern 16–19 år i Swelogs undersökning från 2015. Swelogs är en svensk befolkningsstudie om spel om pengar och hälsa. Folkhälsomyndigheten tar fram kunskap som kan användas för att utveckla förebyggande metoder mot negativa konsekvenser av överdrivet spelande.

Folkhälsomyndigheten